

VERSLAG, PRESENTATIE

Duurzaamheid in inkoopvoorwaarden zorgverzekeraars

November 2022

Zorgverzekeraars en zorgkantoren nemen duurzaamheid op in de inkoopvoorwaarden. De routekaart CO₂-reductie voor de vastgoedportefeuille komt hier ook in terug.

Waar wordt om gevraagd? EVZ bekeek dit voor de tien bij Zorgverzekeraars Nederland (ZN) aangesloten zorgverzekeraars (ASR, CZ, DSW, Eno, EUCARE, Menzis, ONVZ, VGZ, Zilveren Kruis en Zorg en Zekerheid) en voor de zorgkantoren. De verzekeraars en zorgkantoren zijn nog volop bezig met beleid voor het verduurzamen van de zorg, waarbij zij streven naar één verhaal voor de sector. De Green Deal Zorg is een gedeelde afspraak. Daarmee willen zij voorkomen dat alle verzekeraars andere vragen stellen.

Met de Green Deal Zorg 3.0 zijn de doelen voor duurzame zorg in november 2022 flink aangescherpt. Naast de verzekeraars hebben de branches NFU, NVZ, ActiZ, VGN en de Nederlandse ggz deze namens de leden ondertekend, alsmede de overheid en heel veel ander organisaties.

Zorgverzekeraars

De onderstaande tekst is, in enkele variaties, door alle bij ZN aangesloten zorgverzekeraars opgenomen in de voorwaarden:

“De zorgsector is medeverantwoordelijk voor klimaatverandering en milieuvervuiling en dat heeft ernstige gevolgen voor de leefomgeving en de gezondheid. Als zorgverzekeraars vinden we het van groot belang om - naast onze eigen verduurzaming - een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van het gehele zorglandschap. Daarom gaan we ons als zorgverzekeraars gezamenlijk inzetten om de verduurzaming van de zorgsector te versnellen. Daartoe gaan we, in overleg met de verschillende zorgbranches, de inkoop van duurzame zorg verder uitwerken. Vooruitlopend daarop verwachten we van alle zorgaanbieders dat ze zich committeren aan de landelijke CO₂-doelstellingen en, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord, hun CO₂-routekaart ontwikkelen en aanleveren.

Aanvullend benoemd per verzekeraar

Verschillende zorgverzekeraars hebben aanvullende paragrafen over duurzaamheid toegevoegd in hun voorwaarden. Hieronder zijn de meer opvallende aanvullingen opgesomd van a.s.r., CZ, DSW, Menzis en VGZ. Dit is niet bedoeld als compleet overzicht van duurzaamheidseisen uit de inkoopkaders, maar om in algemeenheid te laten zien waar om wordt gevraagd. De teksten komen uit de inkoopkaders ggz en medisch specialistische zorg

a.s.r.

"Op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen in de financiële sector, wil a.s.r. een vooraanstaande rol spelen. Als verzekeraar, belegger, werkgever én als betrokken deelnemer aan de samenleving zoeken we steeds naar een goede balans tussen mens, maatschappij en milieu."

CZ - GGZ

"Door Duurzame Coalities te sluiten, streven we via co-creatie met zorgaanbieders naar meer toekomstbestendige zorg. Door samen te werken en gebruik te maken van elkaars kennis en informatie, kunnen we impactvolle veranderingen teweegbrengen in behandelen bedrijfsprocessen om zo de transitie te bewerkstelligen. Bewezen nieuwe (digitale) technologie en zorgvormen kunnen succesvol elders worden ingezet. Voor de GGZ hebben we een duurzame coalitie met Mentaal Beter en GGZ Breburg."

"De instelling levert aantoonbaar een bijdrage aan duurzame klimaatdoelen (Green Deal Duurzame Zorg), bijvoorbeeld met een plan van aanpak."

CZ - Medisch Specialistische Zorg

Als sector MSZ hebben wij ons ten doel gesteld om in 2024 70% van onze zorguitgaven in te kopen bij ziekenhuizen met een beoordeling op basis van de milieuthermometer zorg en 35% bij ziekenhuizen met een rating Zilver of Goud.

Door Duurzame Coalities te sluiten, streven we via co-creatie met zorgaanbieders naar meer toekomstbestendige zorg. Door samen te werken en gebruik te maken van elkaars kennis en informatie, kunnen we impactvolle veranderingen teweegbrengen in behandel en bedrijfsprocessen om zo de transitie te bewerkstelligen. Bewezen nieuwe (digitale) technologie en zorgvormen kunnen succesvol elders worden ingezet.

DSW

"Duurzaamheid: Goede zorg mét oog voor de toekomst

Als maatschappelijke organisatie ondersteunen we de beweging tot verduurzaming van de zorg in de vorm van de Green Deal Zorg. Vanuit de Green Deal richten we ons op een viertal pijlers (CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en gezonde leefomgeving). DSW voert proactief het gesprek over duurzaamheid met zorgaanbieders en kijkt gezamenlijk naar passende alternatieven voor verduurzaming in de keten."

Menzis

"Voor 2023 betekent dit concreet dat Menzis van GGZ-instellingen met een klinische functie verwacht dat zij eind 2022 een CO2-portefeuilleroutekaart zorgvastgoed van MPZ/Stimular gereed hebben conform het Klimaatakkoord."

"Zelf zet Menzis in op duurzaam beleggen en duurzame bedrijfsvoering. We zetten sinds 2010 onder meer in op het terugdringen van de CO2-uitstoot, waardoor we een reductie bereikt hebben van 40 - 50%. Deze informatie kun je terugvinden op www.menzis.nl/over-menzis/over-de-cooperatie-menzis/duurzaamheid."

VGZ- GGZ

"We kijken in ons beleid nadrukkelijk naar duurzaamheid in brede zin, want de klimaatcrisis is ook een gezondheids crisis. In de wetenschap dat de zorgsector in Nederland verantwoordelijk is voor 7% van de CO2-uitstoot, is het vanzelfsprekend dat we ons ook om die reden inzetten om de zorgsector te verduurzamen."

"VGZ zet in op maatschappelijk verantwoord beleggen en het verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering. Daarnaast hebben we de Green Deal Duurzame Zorg ondertekend om ons commitment aan het verduurzamen van de zorgsector te onderstrepen. Verduurzamen van de zorg doen we vanuit het principe van zinnige zorg; alleen die zorg leveren die nodig is en daar waar het nodig is. Dat is goed voor klimaat en milieu en zo houden we samen de zorg toegankelijk voor iedereen. Daarbij stimuleren we dat de noodzakelijke zorg en zorgvastgoed gaat voldoen aan de doelen op de vier pijlers van de Green Deal Duurzame zorg. We focussen op daar waar de grootste impact zit en breiden dat de komende jaren verder uit."

"Het verduurzamen van zorgvastgoed is een van de focusgebieden van ons inkoopbeleid 2023. Om de gebouwgebonden CO2 uitstoot te beperken vragen we ook van de GGZ instellingen:

- Voor 1 januari 2023 aanleveren van een, door het bestuur vastgestelde, CO2 routekaart aan EVZ
- Tijdig informeren over renovatie- en nieuwbouwplannen zodat we het gesprek kunnen
- aangaan over de kansen voor verduurzaming"

VGZ - Medisch Specialistische Zorg

CO2-reductie binnen de MSZ is één van de focusgebieden in ons inkoopbeleid 2023.

Om de

CO2-uitstoot van vastgoed, zorgprocessen en vervoer te verlagen, verwachten we van de

zorgaanbieders het volgende:

- In kaart brengen CO2-uitstoot over 2022 en op basis daarvan doelen stellen voor 2025
- Voor 1 januari 2023 aanleveren van een door het bestuur vastgestelde CO2-routekaart aan het Expertisecentrum Verduurzaming van de Zorg (EVZ)
- Tijdig informeren over renovatie- en nieuwbouwplannen

Wij gaan duurzaamheid meenemen in de inkoopgesprekken en horen graag de plannen en

ambities van de zorgaanbieders op dit thema. We ondersteunen de zorgaanbieders door het

ophalen, uitwerken en verspreiden van groene voorbeelden waarmee zorgaanbieders hun

CO2-uitstoot direct kunnen terugdringen.

De inkoopkaders

De teksten komen uit de inkoopkaders waarvan hieronder de URL's toegevoegd zijn :

a.s.r.

https://www.asr.nl/asr/api/asrnl/pod/getpdf?uri=/POD/r/Pdf/42859_2023.pdf

CZ

<https://www.cz.nl/-/media/zorgaanbieder/actueel/zorginkoopbeleid/zorginkoopbeleid-ggz-instellingen.pdf?revid=fa59cef6-1966-4420-b2a1-7fcd69f734a1>

CZ – Medisch Specialistische Zorg

<https://www.cz.nl/zibmsz>

DSW

<https://www.dsw.nl/Zorgverleners/ggz/2023-instellingen>

Eno

<https://www.eno.nl/-/media/Project/Eno/Eno/Documenten/2023/Zorginkoopbeleid-2023---GGZ.pdf?rev=673cbde40b694dedb7366d50f0f180f6&hash=8599F98AFBF8968044F6A5919BA1D995>

EUCARE

<https://caresq.nl/media/186/download/Inkoopbeleid-GGZ-2023%20def.pdf?v=1#:~:text=Voor%20u%20ligt%20het%20inkoopbeleid,door%20vrijgevestigde%20zorgaanbieders%20en%20instellingen.>

Menzis

[https://www.menzis.nl/zorgaanbieders/-/m/publieke-sites-site-redactie-bieb/menzis/zorgaanbieders/downloads/zorginkoop/inkoopbeleid-2023/zorginkoopbeleid-ggz-instellingen-2023\(1\).pdf](https://www.menzis.nl/zorgaanbieders/-/m/publieke-sites-site-redactie-bieb/menzis/zorgaanbieders/downloads/zorginkoop/inkoopbeleid-2023/zorginkoopbeleid-ggz-instellingen-2023(1).pdf)

ONVZ

<https://www.onvz.nl/zorgverlener/geestelijke-gezondheidszorg/inkoop-geestelijke-gezondheidszorg>

VGZ

<https://www.cooperatievgz.nl/-/media/project/cooperatie-vgz/cooperatie-vgz/zorgaanbieders/zorgaanbieders/alle-docs-inkoopbeleid-2023/d0074-202203-inkoop-geestelijke-gezondheidszorg-ggz-2023-web-2.pdf>

VGZ – Medisch Specialistische Zorg

<https://www.cooperatievgz.nl/-/media/project/cooperatie-vgz/cooperatie-vgz/zorgaanbieders/zorgaanbieders/alle-docs-inkoopbeleid-2023/d0035-202203-inkoop-msz-2023-web.pdf>

Zilveren Kruis

<https://www.zilverenkruis.nl/-/media/files/zilveren-kruis/zorgaanbieders/beleid-en-contract/ggz/instellingen/2023/beleid/inkoopbeleid-geestelijke-gezondheidszorg-offerte-instellingen-2023.pdf?rev=149200cee6494fbdaca0b2bfc1ec9bc3>

Zorg en Zekerheid

<https://www.zorgenzekerheid.nl/contentbeheer/download/zorginkoopbeleid-ggz-2023.htm>

Zorgkantoren

Voor de Wet Langdurige Zorg (Wlz) wordt de rol van zorginkoper vervuld door zorgkantoren. Zorgkantoren zijn ervoor verantwoordelijk dat iedereen met een indicatie voor de Wlz de zorg krijgt die ze nodig hebben. Nederland is verdeeld in 31 zorgkantoorregio's. Elke regio heeft een eigen zorgkantoor. Zorgkantoren werken zelfstandig en zijn gekoppeld aan de grootste zorgverzekeraar in die regio. (bron: <https://www.zn.nl/zorgverzekeraars/zorgkantoren>).

In het inkoopbeleid van sommige regionale zorgkantoren en in het landelijk inkoopkader komt duurzaamheid terug. Er wordt bijvoorbeeld verwezen naar de Green Deal Duurzame Zorg en de verschillende pijlers daarvan, naar aanvullende NHC-middelen ten behoeve van vastgoedverduurzaming, en naar de CO2-routekaartenaanpak. Hieronder zijn enkele van de meer opvallende paragrafen uit de inkoopkaders genoemd. Dit is niet bedoeld als compleet overzicht van duurzaamheidseisen uit de inkoopkaders, maar om in algemeenheid te laten zien waar de zorg om wordt gevraagd.

ZN - Landelijk inkoopkader

Kernelement Duurzaamheid

Zorgkantoren hechten waarde aan duurzame zorg en duurzaam vastgoed. Dit laatste komt voort uit onze overtuiging dat duurzaamheid integraal onderdeel is van passende huisvesting. We onderschrijven de ambities vanuit de Green Deal voor de zorgsector, die gericht zijn op CO2-reductie, het bevorderen van circulair werken, het terugdringen van medicijnresten in afvalwater en het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert.

Doel

Zorgaanbieders hebben, als maatschappelijk verantwoorde ondernemers, duurzaamheid verankerd in hun strategisch beleid. Zorgkantoren gaan hierover de komende jaren in gesprek met hen.

Uitgangspunt

We gaan een zogenoemde duurzaamheidsdialoog aan. Hierbij kijken ze onder meer naar de visie en de strategische verankering van het beleid van zorgaanbieders en mogelijke certificering. Bij het vastgoed ligt de focus tevens op de eisen aan duurzame bouw en een gezonde leefomgeving. Dit stelt ons in staat om te bepalen hoe we het stimuleren van duurzaamheid binnen de zorg verder kunnen vormgeven.

Teksten uit inkoopbeleid regionale zorgkantoren

Zorgkantoor DSW

Duurzaamheid

Als maatschappelijke organisatie ondersteunt het zorgkantoor de beweging tot verduurzaming van de zorg in de vorm van de Green Deal Zorg. Vier pijlers staan centraal: CO2-reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en gezonde leefomgeving. Het zorgkantoor voert proactief het gesprek over duurzaamheid met zorgaanbieders en kijkt gezamenlijk naar passende initiatieven voor verduurzaming in de keten.

Zorgkantoor Friesland

We verwachten dat u inzicht geeft in de inzet van de extra middelen voor verduurzaming van vastgoed.

De tarieven voor de NHC zijn vanaf 2019 verhoogd. Deze extra middelen zijn bestemd voor investeringen in duurzaam vastgoed. Doel is om aan te sluiten bij de geleidelijke aanpassing van de gebouwenvoorraad aan recente regelgeving in het bouwbesluit voor isolatie en de aangekondigde vervolgstappen (BENG' en uiteindelijk 'nul op de meter').

Wij verwachten dat u in het jaarverslag inzicht geeft in de inzet van deze middelen. Op deze manier kunnen we in beeld brengen of en op welke wijze deze extra middelen ingezet zijn.

Zorgkantoor Midden IJssel

Duurzaamheid

Dit thema richt zich op de aandacht voor mens en milieu. Dit is uitgewerkt in het landelijk inkoopkader. We verwachten dat zorgaanbieders, als maatschappelijk verantwoorde ondernemers, duurzaamheid verankerd hebben in het strategisch beleid. Daarom gaan wij hierover graag in gesprek met de zorgaanbieders. Tegelijkertijd gaan wij aan de slag om meer kennis en inzicht te verwerven over de instrumenten om prestaties op het gebied van duurzaam vastgoed te meten en om te bepalen op welke wijze we het stimuleren van duurzaamheid binnen de zorg verder kunnen vormgeven.

Onze ambitie voor 2022

- Meer aandacht bij de zorgverlening voor mens en milieu, omarmen van de Green Deal voor de zorg, duurzaam werkgeverschap en duurzaamheid van de huisvesting.
- Zorgaanbieders zijn maatschappelijke ondernemingen die duurzaamheid verankeren in hun strategisch beleid.

Onze inzet voor 2022.

- Dialoog met zorgaanbieders over duurzaamheid binnen de instelling (duurzame inzet van mensen en middelen) (Dit thema hangt ook samen met huisvesting/vastgoed – duurzaam bouwen).
- Zelf (zorgkantoor) kennis ontwikkelen over meten en beoordelen van duurzaamheid.

Wij hechten waarde aan duurzame zorg en duurzaam vastgoed. We onderschrijven de ambities vanuit de Greendeal voor de zorgsector, die gericht zijn op CO2-reductie, het bevorderen van circulair werken, het terugdringen van medicijnresten uit afvalwater en het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen.

Zorgkantoor VGZ

Duurzaamheid: we horen graag hoe u een bijdrage kan leveren om de negatieve impact die de zorgketen heeft op milieu en klimaat te verlagen. Op deze manier vergroten we de positieve impact op gezondheid. De focus ligt hierbij op circulariteit en vastgoed. We horen graag waar u verbeterpotentieel ziet en hoe u dit potentieel inzichtelijk kunt maken. Afspraken op dit thema kunnen alleen tot een tariefsaanpassing leiden als u inzet op duurzaamheid via een Zinnige Zorg- of FIT-initiatief.

Duurzaamheid

Ook de zorgsector is medeverantwoordelijk voor klimaatverandering en milieuvervuiling. VGZ Zorgkantoor vindt het van groot belang om een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de hele zorgsector. Klimaatverandering en milieuvervuiling hebben negatieve gevolgen voor onze gezondheid. De klimaatcrisis is dus ook een gezondheids crisis. Door onze bijdrage te leveren aan het verlagen van de negatieve impact die de zorgketen heeft op milieu en klimaat, vergroten we de positieve impact op gezondheid. En daarmee geven we invulling aan ons gezamenlijk doel "Samen werken aan een gezonder Nederland met toekomstbestendige zorg voor iedereen".

Onze groene ambitie

Wij zetten in op maatschappelijk verantwoord beleggen en het verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering. Daarnaast hebben we de Green Deal Duurzame Zorg ondertekend om ons commitment aan het verduurzamen van de zorgsector te benadrukken. Maar we gaan graag verder dan dat. Vanuit het principe van Zinnige Zorg willen we een bijdrage leveren om de zorg verder te verduurzamen. Om de zorg toegankelijk te houden voor iedereen, willen we alleen die zorg leveren die nodig is en daar waar het nodig is. Dat is goed voor het klimaat en het milieu.

Waar kunnen we de meeste impact maken?

Voor de Langdurige Zorg is de meeste winst te halen op het gebied van circulariteit en het verduurzamen van vastgoed. Daarom leggen we hier de focus op in dit inkoopbeleid. De komende jaren breiden we ons blikveld verder uit.

1) Circulair werken

We doen een steeds groter beroep op beperkt beschikbare grondstoffen. Daarom is het van belang efficiënter en minder verspillend met die grondstoffen om te gaan. We sluiten ons aan bij de doelstelling van de overheid om in 2050 te komen tot een duurzame, volledig circulaire economie in Nederland. Om dit te kunnen bereiken, is het noodzakelijk dat zorgaanbieders beter inzicht ontwikkelen in de afval- en materiaalstromen in de zorg. Ook zien we graag dat zorgaanbieders zelf doelen opstellen om de afval- en materiaalstromen te verduurzamen. Dit kan door minder materialen te gebruiken, maar ook door bijvoorbeeld materialen te herontwerpen, repareren, renoveren of recycleren.

VGZ heeft onderzocht wat de impact van de verschillende zorgsoorten is op circulariteit. De verpleging en verzorging heeft als grootste sector binnen de langdurige zorg de meeste impact. Maar ook voor de gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg is er veel te winnen op dit gebied. De belangrijkste afvalstromen zijn die van het incontinentiemateriaal en GFT/organisch materiaal.

Voorbeelden van circulair werken

Graag gaan we met u in gesprek om te horen hoe u meer circulair gaat werken. U kunt hierbij denken aan:

- Het inzetten van continenzorg om zo minder incontinentiemateriaal te gebruiken en arbeid te besparen
- Het inkopen van milieuvriendelijker incontinentiemateriaal
- Incontinentiemateriaal apart inzamelen en aanbieden voor recycling
- Duurzame inkoop van voeding, door te kiezen voor bijvoorbeeld plantaardige of lokale producten, of producten met een duurzaamheidskeurmerk
- Het terugdringen van voedselverspilling
- Composteren van GFT-afval
- Het hergebruiken of recycleren van materialen

2) Verduurzamen van vastgoed

In de klimaatwet staat dat de CO₂-uitstoot in 2030 49% minder moet zijn ten opzichte van 1990. In het regeerakkoord is deze doelstelling aangescherpt naar 55% (streven naar 60%). De grootste CO₂-uitstoot bij zorgorganisaties wordt veroorzaakt door het energiegebruik door en in gebouwen. In dit inkoopbeleid leggen we daarom de focus op het verduurzamen van vastgoed. Alle zorgaanbieders moeten een CO₂-routekaart opstellen, zoals is afgesproken in het klimaatakkoord. Wij sluiten dus aan bij de oproep van de branches om een CO₂-routekaart op te stellen en aan te leveren bij het Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (EVZ). Deze routekaart laat zien op welke manier de zorginstelling werkt aan de klimaatdoelen. De routekaart geeft per gebouw inzicht in de geplande maatregelen, de verwachte CO₂-reductie en de benodigde investeringen.

Renovatie en nieuwbouw zijn het moment om grote stappen te zetten op gebied van CO₂-reductie en circulariteit. Daarvoor is het belangrijk dat duurzaamheid zo vroeg mogelijk in de plannen wordt meegenomen.

Wat verwachten we van u?

We ondersteunen u door groene voorbeelden op te halen, uit te werken en te verspreiden. Maar daarnaast horen we ook graag waar u mogelijkheden ziet om te verbeteren en te verduurzamen. Hier gaan we met u over in gesprek.

Wij verwachten daarnaast het volgende van u:

- U committeert zich aan de CO₂-doelstellingen uit het klimaatakkoord.
- U brengt de afval- en indien mogelijk materiaalstromen binnen uw organisatie in kaart.

- Uw organisatie stelt een of meerdere doelen op om een afvalstromen (en materiaalgebruik) te beperken.
- U informeert ons zo snel mogelijk over renovatie- en nieuwbouwplannen.
- Lever voor 1 januari 2023 een CO2-routekaart aan bij het EVZ die vastgesteld is door het bestuur. Het EVZ heeft tools, invulformats en handleidingen beschikbaar op de website.
- U deelt uw goede groene voorbeelden met ons zodat we ze met andere organisaties kunnen delen.
- U maakt gebruik van ander goede groene voorbeelden en implementeert die in uw eigen organisatie.

De focus voor de toekomst

- In het inkoopbeleid 2024 en 2025 breiden we onze focus uit. Wij verwachten dat u aan de slag gaat met doelen die u heeft gesteld voor circulariteit en vastgoed en deze deelt met ons. Vervolgens bespreken we met u de voortgang.
- Verder zijn we aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een financiële stimulans. We willen voorlopers en achterblijvers stimuleren om gericht in te zetten op verduurzaming van de zorg. Daarbij onderzoeken we hoe we om kunnen gaan met duurzaamheid in relatie tot de Normatieve huisvestingscomponent.
- Als zorgkantoren gaan we ons onder de paraplu van Zorgverzekeraars Nederland ook gezamenlijk inzetten om de verduurzaming van de zorgsector te versnellen. Daartoe gaan we, in overleg met de verschillende zorgbranches, de inkoop van duurzame zorg verder uitwerken.

Zorgkantoor Zorg en Zekerheid

Daarnaast verwachten we dat zorgaanbieders in hun jaarverslag inzicht geven in de inzet van de extra middelen voor verduurzaming van vastgoed, die sinds 2019 via de verhoogde tarieven voor de NHC zijn toegekend. Deze extra middelen zijn bestemd voor investeringen in duurzaam vastgoed. Het doel is om aan te sluiten bij de geleidelijke aanpassing van de gebouwenvoorraad, recente regelgeving in het bouwbesluit voor isolatie en de vervolgstappen ("BENG" en uiteindelijk "nul op de meter") die in verschiet liggen.

Vervolg in 2023

Aandacht voor de klimaatcrisis is internationaal een hoofdthema voor de gezondheidszorg.

De zorgverzekeraars en zorgkantoren sluiten hier steeds meer bij aan en gaan na hoe landelijk rijksbeleid en de Green Deal Zorg 3.0 onderdeel van de zorginkoop kan worden. Dit zal grote invloed op de zorg hebben. Deze publicatie zal daarom op basis van de praktijk in 2023 verder aangevuld worden.

Het expertisecentrum verduurzaming zorg wordt uitgevoerd door:

Stimular

MPZ

TNO

in afstemming met brancheorganisaties NFU, NVZ, ActiZ, VGN en de Nederlandse ggz

Contactpersoon: Lars Luscuere; l.luscuere@stimular.nl

Er is geen garantie dat de bovenstaande informatie correct, up-to-date en/of volledig is. De informatie en vermelde gegevens zijn dan ook niet uitputtend bedoeld, de inhoud is van informatieve aard en is niet leidend voor een specifieke situatie.

**Verzekeraars
vragen om
routekaarten**